

afrontació «de occiduo in ipsa *garriga* de Scta. Maria», 978, i de nou *ipsa Garriga* en un pergami, aquest original, de 1066, tot això en el Cartulari de St. Cugat (I, 98, 103; II, 315); «unam petiam <'peça, paratge de camp'> de *garriga*», Poblet, a. 1197, i de vegades es troba en una variant amb *c*:¹ «triginta migeratas *carrigue* habent loca assignata», ib., a. 1188 (en el Cartulari de Poblet, 65, 62); «un gran quer que ha en lo conch de Vingrau, e d'aquí aprés en la *garriga*, e d'aquel tro a una gran socha d'autzina», doc. de 1306, a les Croberes (RLR VII, 50).

També el tenim en textos extensos, legals i altres: «prats, pastures, selves, *gariges* e roches, fundades en esta terra, són de la Postat», *Usatges* (NCL., 91); ço que Marquilles comentà dient que s'entén per *garrigues* 'llocs deserts i silvestres, on els arbres la majoria no creixen gaire alts, però són espessos i espinosos' (*Comment. super Usat. Barc.*, usatge 72); «si algú volrà arrabaçar, laurar o fer vinya o altra honor en algun loc, com moltes vegades s'esdevé en les muntanyes e en les *garrigues*»; «foc --- si no és més acordadament, deu refer lo dan tan solament; e aquest 'no acordadament' és, com més foc e-l seu, o en *garriga*, no creent que feés mal a negú», *Cost. Tort.* (ed. Ol., 133, 436). Balarí (*Orig.*, 191) cita de la *Suma de collacions*, ms. del S. xv de la Bibl. Univ. Bna.: «yo, diu lo savi, pasé per lo camp dels pereosos e per la vinya del fol, e viu que era tota plena de *garrigues* e de spines», traduint *kimšonim* de l'hebreu 'herbes inútils i espinoses' i *urticae* de la Vulgata.

Ell mateix, d'altra banda, hi afegeix cites del mot convertit en toponim: «parr. Scti. Felicis de *Garrigua*» 1060 (= St. Feliu de la *Garriga*, agr. a Viladamat), feu Scti. Cucuphatis de *Garrigas* 1090 i eccl. Scti. Cucufatis de *Garriga* 1098 (= St. Cugat Sessgarrigues en el Penedès). Curios i important és el cas del poble de *Garrius*, vora l'estany de Salses, que prové de l'ablatiu plural GARRICIS en funcions de locatiu, amb el sentit de 'a les garrigues', que és cabalment la seva ben conspícua situació, i documentat com *villa Garricis* a. 1100, *Garridz* 1170, in *garricis* 1192, *Garrius* 1310, 1383 etc. (*E. T. C.* I, 50, i per a tals ablatius toponímics, cf. ib., n. 73, i pp. 63 i 164, n. 12), cosa que d'altra banda ens serveix com a testimoni irrefutable que l'ètimon del nostre mot terminava en -ICA (no pas -IGA).

El *CostManc.* (II, 90) ho dona com a usat en particular a la Costa de Ponent, Tarragona i Tortosa per a «terra no conrada que no s'hagi de considerar bosc, terra molt crua o rocosa, clapejada d'arbúcia, principalment de *garrics*, i de molt pocs arbres». «Ciutat, cinglera, Atlàntida y Atlants, d'una gorjada / devora, llot y escumes, balenes y ucellam, / y, en remolí terrible d'infern, la torrentada, / de pobles y *garrigues*, vaxells y pedregam», *Atl.*, 248, i ell mateix en el pròleg: «¿Hauré esfullat aquexes flors cullides la matinda de ma vida en les valls y *garrigues* de la pàtria?».

Ben sovint el trobo usat anant per les nostres muntanyes. A Conflent: «a les Creuetes, la *garriga* de desús és a les Cometes» (Mosset, 1960); Empordà: «més amunt ja són *garigas*, plenes de *garrolles*», Palau-sa-

verdera (1958); a Lladurs, enllà del Cardener, cal travessar bona estona la *garriga* de la Musella (1964); al Baix Maestrat, altra comarca de landes, hi ha les *garègètes* (sic) sortint del poble de Càlig. A Mallorca, la meitat del terreny, al mig de l'illa, és garriga, fins al punt que el nom general del guarda-termes és *garriguer*; a diversos termes com el de Lluc, es divideix tot el terreny del municipi entre «sementers» i *sa garriga*. Eiv. «*garriga*: cigarral» (PzCabr.).

Del masculí *garric* només disposem d'informació moderna, tot i que lògicament hem d'admetre que *garriga* n'és el col·lectiu derivat, tal com *prada*, *faia*, *oliva*, *verna*, *rovira*, *cassanya*, *coscolla*, *camp*, ho són de *prat*, *faig*, *oliu*, *vern*, *roure*, *casse*, *coscoll*, *camp*. Possiblement no hi ha problema ni significació en això —més que el caràcter de la nostra documentació històrica i literària, i de l'abast de les recerques lexicològiques catalanes— i podem creure que *garric* fou tan antic en l'ús com *garriga*, si bé per la seva importància molt menor en la vida civil surt menys en la documentació. Vegeu, tanmateix, la reserva que faig a aquest judici a la fi de l'article. El registren primerament els diccs. Lab. 1839 i Belv.: «g.: mata, *carrasca*, *ilex*» i «*garriga*: lloc plantat de *garrics*». El *CostManc.* (I, 130): «un dels noms del coscoll».

Pel país veiem que *coscoll* és el terme usat cap al Penedès i comarques veïnes (on abunden més que enlloc), però *garric* el tinc sentit a moltes comarques de més al Nord del Baix Llobregat: a Sagàs, Berg, me l'ensenyen com una «alzina nana» (1933), a Castellar de la Ribera m'expliquen que la partida «Lo Coscollà(r)» és tota de *garrics* (1964). Crec que és la concurrència del sinònim *coscoll* el que ha estat el principal causant que per al català *garric* comptem amb força menys documentació que en occità: si a Castellar han coexistit *garric* i *coscoll*, ja he dit que a moltes altres bandes és *coscoll* el preferit, i crec que és precisament d'aquest encontre que degué néixer la terminació de *garroll*, *-olla*, com ens ho suggereix el duplicat *garriga/garrolla*, que he documentat a Palau-saverdera.

El fet és que en llengua d'oc *garric* figura en textos molt més antics, i bastant copiosament. El tenim ja, i en rima, en un trobador dels més clàssics en el tòpic del cantar provocat per la primavera: «Pois dels vertz foils vei clarzir los *garrics*» en Peire d'Alverne, que escrivia entre 1158 i 1180; també en Eliàs Cairel, primer quart S. XIII; en un altre trobador anònim no gaire posterior, en un text en prosa de c. al S. XIV i en un doc. de l'arxiu de Carcassona, de la primera meitat del xv (Rayn. III, 436; *PSW* IV, 73). En fi, ja apareixen el nom d'arbust i el col·lectiu en docs. del centre des del princ. del S. XII: a Carcí «lo deimes es --- aisé com està la *garriga* Rainó de Liuró», c. 1120, i «liure a l'hospital de Jherusalem lo meu aital en que era lo *garrix* de la Gleia», Roergue, a. 1177 (Brunel, *Anc. Chartes*, 23.1, 160.4). I en el domini gascò un «Gilem de la *Garriga*» apareix dos cops en un doc. de Montsaunès (prop de Salies del Salat, Haute-Gar.) de l'any 1179.²

Fins avui trobem *garik* «eiche» a Montpezat (Tarn-